

Verslag 2^e werkreis imkerproject in Kontum, Vietnam

Hung Nguyen

Introductie

In dit verslag wordt een beknopte beschrijving gegeven van de gedane activiteiten tijdens mijn bezoek in Kontum afgelopen februari 2017. Het betreft het organiseren van de imkercursus in het weeshuis Vinh Son 1, voor 21 cursisten, afkomstig uit alle 6 Vinh Son locaties, het inrichten en opzetten van 6 bijenstanden aldaar, inclusief het aanschaffen van sterke startvolken en materialen t.b.v. het maken van nieuwe bijenkasten.

In chronologische volgorde wordt er per dag aangegeven wat wij hebben gedaan en bereikt.

Aan het einde van het verslag geef ik een beknopte conclusie en weergave van de afspraken die ik gemaakt heb met het VN team.

Vrijdag 17-02-2017 t/m zo 19-02-2017

Vietnamese studieboeken, o.a. biologieboeken, insecten- en plantenboek, plantengids aangeschaft. Syllabi Bijenhouden in het Vietnamees laten kopiëren en inbinden. Contact gelegd met verschillende beroepsimkers. Een gepensioneerd imker, met 40 jaar ervaring, Hoang van Mich zei tegen mij: Kontum is de laatste jungle van Vietnam, het is een toplocatie voor bijenhouden in Vietnam!

Maandag 20-02-2017

Al vroeg vertrokken naar Kontum. Contact en intensief overleg met het VN team gehad: zuster Y Kham, Hong An, meneer Ho, begeleider A Phuoc. Een lijst van de cursusdeelnemers werd opgesteld, tevens afspraken gemaakt over o.a.:

- Vervoer, eten, drinken tijdens cursus en de kosten
- Het laten maken c.q. aanschaffen van beschermingskleding
- Het maken van bijenkasten en de aanschaf van materialen aanschaffen
- Het leggen van contacten met professionele imkers voor excursies

In de middag samen met het VN team en de cursisten van de introductiecursus in Vinh Son 1 de 2 reeds in november 2016 aangekochte bijenvolken bekeken.

Bijenvolken in VS1

Dinsdag 21-02-2017

Selectiegesprekken gevoerd met een aantal kandidaten voor de imkercursus uit VS 1 t/m VS 6 die naar VS1 zijn gekomen. Samen met meneer Ho, zuster Hong An en begeleider A Phuoc zijn wij naar verschillende zaken/shops gegaan voor het aanschaffen van de benodigde materialen. Eerste stap gedaan om beschermde kleding te laten maken aan de hand van een aantal meegebrachte modellen bij het naaiatelier naast de houten kerk. In de late middag en avond: voorbereiding cursuslocatie, theorie en praktijk in VS1 gedaan.

Cursisten aangekomen in VS1

Woensdag 22-02-2017

Selectiegesprekken gehouden met de overige kandidaten voor de imkercursus in hun locaties Vinh Son 2,3,4,5,6. Dit gaf mij tevens de kans om een geschikte plek te vinden voor het plaatsen van een bijenstand per locatie. Een bezoek gebracht aan de hoofdplantage van de zusterorde Kon do Xing (3 km verder het bos in vanaf VS6). In VS 6 is het namelijk lastig bijenvolken neer te zetten vanwege diefstal (het kippen hok was meerdere keren leeggeroofd). De laatste voorbereidingen voor de cursuslocatie, theorie en praktijk in VS1 getroffen.

Donderdag 23-02-2017

1ste cursusdag: voorstel ronde, introductie bijenhouden, kleine toets planten kennis. Theorie lessen over de anatomie en biologie van de bij en de ontwikkeling van een bijenvolk; vooral het onderdeel honing proeven – met honing uit Rijswijk – was zeer geslaagd!

Informatie gegeven over beschermende kleding en over hoe of wat te doen tegen een bijensteek.

Gezamenlijke lunch met de cursisten

Praktijkgedeelte: bijenkast zelf maken met lokaal verkrijgbare en goedkope materialen.

Aan het einde van de dag hebben wij samen de 2 volken in de bijenstand VS1 geïnspecteerd.

Vrijdag 24-02-2017

2^e cursusdag: herhaling stof van de vorige dag.

Theorie lessen over de oriëntatie, taakverdeling binnen het bijenvolk en bijentaal, zwermen en zwermverhindering en over de benodigde imkersmaterialen.

Gezamenlijke lunch

Praktijkgedeelte: 2x bijenvolken in VS1 overzetten van oude bijenkasten (ongeverfd, zonder ventilatiegaten en stukgebeten door de bijenzelf) naar nieuwe bijenkasten (geverfd, met ventilatiegaten).

Volken overgebracht naar de nieuwe kasten

Zaterdag 25-02-2017

3^e cursus dag: Excursie naar Gia Lai met 2 bussen. Onderweg theorie lessen over planten en bloemen in relatie met insecten. 'Bloemetjes en bijtjes', wij hadden veel lol in de bus!

Veldonderzoek naar planten en bloemen.

Sightseeing bij het grote zoetwater meer in Gia Lai. Een paar cursisten bleven beneden aan het meer, gefascineerd kijkend naar de moderne vishengels!

Gezamenlijke lunch bij de familie van zuster Hong An

Bezoek aan het volkenkundig museum Gia Lai: prachtige verzameling. Veel herkenning en trots!

Bezoek aan de imkerij van de professionele imker Minh: 750 volken bijeen in een rubberplantage. Meneer Minh gaf uitleg over het bijenhouden, de ontwikkeling van bijenvolken laten zien, hoe honing, was en stuifmeel te oogsten en hoe de producten van de bijen te verkopen.

Imker Minh geeft uitleg

stuifmeel oogsten m.b.v. pollen-trap

Een opmerkelijke informatie van deze professionele imker: hij probeerde schone honing te oogsten, zonder gebruik te maken van chemicaliën. Deze honing verkoopt hij aan de 'nieuwe rijken' in Vietnam tegen een prijs die 5x hoger is dan de prijs die betaald wordt door exporterende beecompanies!

Uitleg van imker Minh aan de groep cursisten. Vu, de veterinaire functionaris staat aan de rechterkant

Gezamenlijk diner bij een Ja Rai restaurant na het bezoek aan de imkerij

Na het diner gingen de cursisten vervolgens met de bus naar huis. Met de vader van zuster Hong An was ik terug gegaan naar de imkerij van imker Minh om 6 volken te kopen, en deze vervolgens naar Kontum gebracht. Een onvergetelijke reis in het pikdonker over hobbelige paden met een Russische truck uit 1980! Over 80 km hebben wij 3 uur gedaan....

Zondag 26-02-2017

Samen met de vader van zuster Hong An bracht ik de 6 volken en 24 nieuwe bijenkasten naar alle 6 VS locaties. Uiteraard weer met de oude 4x drive Oat van 1980!

Wij hebben hierbij direct de bijenstanden (provisorisch) ingericht. Uitleg gegeven aan de cursisten van de betreffende locatie. Aan belangstelling geen gebrek, zie onderstaande foto! Een kans om tegelijk uitleg en informatie te geven aan de weeskinderen over de bijenstand en de bijbehorende voorzorgmaatregelen.

Nieuwe bijenstand in Vinh Son 5

Nieuwe bijenstand in Vinh Son 3

Nieuwe bijenstand in Vinh Son 4 midden in een rubber plantage. De bomen zijn volop in bloei! Achter de bijenkasten staat de jonge zuster Y Ram, een enthousiaste cursiste

Nieuwe bijenstand in de hoofdplantage Kon do Xing, 3 km het bos in bij Vinh son 6. Deze locatie wordt gekozen in plaats van VS6 vanwege diefstal en goede dracht voor de bijen. De bijenkasten staan in de schaduw van een Jack-fruit boom.

Nieuwe bijenstand in Vinh Son 2 in de bamboe tuin. Met zuster - ya Jeanne als leidinggevende

Nieuwe bijenstand bij Vinh Son 1 met 2 imkers in spe, vlnr A Vy en Siu Tuan

Maandag 27-02-2017

4e cursusdag: theorie lessen over bronnen van stuifmeel en nectar, het reizen met bijen, en over bijenproducten in het algemeen.

Gezamenlijke lunch

Aangezien de aangekochte startvolken in Gia Lai veel groter en sterker waren dan de 2 bestaande volken in VS1 uit november 2016, werd besloten een nieuw type bijenkast te maken, gebruikmakend van dezelfde soort fruit box zoals het Vinh Son 1 model, echter twee keer zo ruim qua formaat. De maten van dit Vinh Son 2 model zijn : l = 50 cm, b = 37 cm, h = 31,5 cm, met 3 ventilatie openingen in de onderkant en bedekt met kippengaas. Geverfd op waterbasis en beschermd met plastic plakband.

Er werden veel grapjes gemaakt en wij hebben veel gelachen tijdens het maken van de bijenkasten. Samenwerken is een aangename bezigheid en zit diep in de manier van leven bij deze bergbewoners.

Dinsdag 28-02-2017

5e cursusdag: een excursie dag naar Tumorong, een plaats waar het Xe Dang volk nog bijen houdt op traditionele wijze. Dit is een gebied waar de professionele imkers (meestal de Viet/Kinh groep) geen toegang hebben vanwege het ontbreken van grote plantages. Daarentegen zijn er volop wilde planten, ideaal voor een kleinschalige bijen houderij en het winnen van schone en natuurlijke honing. Een aantal wezen uit Vinh Son 2 en 3 die imkercursus volgen komen hier vandaan. In de toekomst kunnen zij via hun ouders de nieuwe bijenkasten hier plaatsen en een nieuwe bijenstand inrichten.

De binnenkant van zijn 'bijenhok' ,

gemaakt in de stam van een grote boom door A Doan

Het zoeken naar mogelijkheden voor het plaatsen van bijenvolken, rekening houdend met schone natuur, nauwelijks gebruik van insecticide, een bijbehorend onderzoek naar bloeiende planten, goede water bronnen etc. behoren tot de belangrijke onderdelen van deze imkerscursus.

Gezamenlijke lunch bij de familie van A Doan, een lokale kunstenaar

Vanwege de slecht begaanbare wegen werd de reis eerder beëindigd dan gepland. Van de nood een deugd gemaakt: met de gehuurde bus en chauffeur bracht ik alvast de 12 pas gemaakte grote bijenkasten naar alle 6 VS locaties voor de 6^e cursusdag.

Een nieuwe 'snelweg' in aanleg. De laatste jungle is te zien aan de rechterkant. De weg is voornamelijk bedoeld om illegaal gekapt hout te kunnen vervoeren.

Woensdag 1-03-2017

De 6^e cursusdag: de laatste theorieles over gezondheidszorg voor bijen, de noodzaak van een activiteitenoverzicht van het hele bijenjaar, de drachtkalender (wanneer groeit en bloeit er wat), bijen voeren: suiker geven ipv honing.

Praktijkgedeelte: het startvolk in Vinh Son 1 overzetten van de houten kast naar de piepschuim kast, alle 6x houten ramen naar houten latten overzetten.

Aangezien deze startvolken vrij sterk zijn (productievolken) konden wij direct bij het overzetten de reeds verzamelde honing oogsten. Dit ging gepaard met een enorme pret en gretigheid, want hier gaat het eigenlijk om, voor deze groep imkers in spe.

Gezamenlijke lunch

Zonder de gebruikelijke siësta gingen we na de lunch snel naar VS2 voor het overzetten van het startvolk in houten kast naar onze top-bar-hive (TBH) model en weer honing oogsten.

Deze jonge cursisten – zowel jongens als meisjes – werkten in de bijen met blote handen!

Ze vertelden mij bij de evaluatie aan het einde van deze cursusdag: de grote persoonlijke winst van de cursus is dat zij niet meer bang zijn voor de bijen. 'Bijen zijn lief en nuttig!' Het aangename gevolg hiervan is dat zij voortaan wel de bijenkast zelfstandig durven open te maken voor inspectie.

In de middag zijn wij met de bus op excursie geweest bij een 2^e grote imkerij in Dak Ha. Wij werden hartelijk ontvangen door de professionele imker Kien. Een vriendelijk man die goede uitleg gaf aan de cursisten over de koninginneteelt en het professionele oogsten van de honing in de rubberplantage, binnen een klamboe-kamer!

Na de excursie zijn wij snel naar Vinh Son 5 gegaan voor het overzetten van het startvolk naar de piepschuim kast en om honing te oogsten. Dit moesten wij voor alle 6x startvolken bij alle 6 locaties doen, om de lege kasten terug te kunnen geven aan de eigenaar, de imker Minh in Gia Lai. Anders kregen wij een boete voor de geleende houten kasten, ter waarde van 3 miljoen dong!

Donderdag 2-03-2017

De laatste dag in Kontum. Met meneer Ho, zuster Hong An en Vu de veterinaire functionaris, zijn wij met de scooters naar Vinh Son 3, 4 en 6 gegaan voor de herhaling van de activiteiten van gisteren: het overzetten van de startvolken naar de piepschuim kasten en het oogsten van de honing. Wij hebben hierbij uitleg en informatie aan de cursisten bij de betreffende locaties gegeven.

Gezamenlijke lunch in Vinh Son 3

Met deze groep mensen – het VN team - hebben wij voor de laatste keer een overleg gehad. Concrete afspraken werden gemaakt voor de tussenperiode tot de volgende cursus in het voorjaar van 2018.

Afspraken en conclusies

Na deze imkerscursus zijn de cursisten in staat een bijenvolk te beheren. Vanwege logistiek problemen heeft echter niet elke persoon een bijenvolk gekregen. Als groep en per locatie, zijn zij vriendelijk doch dringend verzocht het startvolk één jaar lang te verzorgen en zodoende alle aspecten en activiteiten die bij de seizoenen behoren te kunnen doorlopen. Afhankelijk van hun vaardigheid, kan een cursist eventueel aankloppen bij zuster Hong An voor het aanschaffen van een eigen startvolk.

De aspirant imkers worden concreet verzocht telkens om de 2 weken de toestand van het betreffende bijenvolk te controleren en om een registratieboek bij te houden door middel van het aanvinken van een aantal standaard vragen (kastkaart bijhouden). Hiermee bereiken wij 2 doelen: de aspirant imker blijft aan het werk, doet ervaring op en wij kunnen de ontwikkelingen van het bijenvolk volgen.

Aan de 2 professionele imkers wordt gevraagd tegen vergoeding deze groep imkers te helpen met de controle activiteiten. Zij hebben helaas nee gezegd. Begrijpelijk vanwege de grote afstand van de locaties onderling en het geringe aantal van de bijenvolken per locatie. Voorgesteld is dat meneer Ho, de veterinaire functionaris Vu, zuster Hong An en de begeleider A Phuoc de coördinerende rollen op zich nemen. Zij zijn allemaal de beste cursisten. Voor Vu en meneer Ho wordt het geven van een kleine vergoeding voor tijd en benzinekosten voorgesteld.

De provisorisch opgerichte bijenstanden dienen beter en sterker gemaakt te worden ter uitbreiding van een duurzaam en intensief gebruik in de toekomst voor alle 6 Vinh Son locaties. Een constructie met dak, van houten balken en rails zou ideaal zijn.

De koffie-, thee- en rubberplantages, eigendommen van de weeshuizen, zijn allemaal goede plaatsen voor het houden van bijen. De jonge imkers kunnen hier gratis gebruik van maken. Er is sprake van een nieuwe klasse van honing-consumenten in Vietnam, de zogenaamde nieuwe rijken. Zij zijn bereid om een groot bedrag te betalen voor kwaliteitshoning uit de Centrale Hooglanden. Als wij voldoende goede honing kunnen oogsten door een biologische, natuurlijke manier van bijenhouden, dan kunnen wij er zeker van uit gaan dat de jonge imkers goede inkomsten kunnen krijgen door het verkopen van deze biologische honing.

Ondanks mijn inzet en een intensieve imkerscursus van 7 dagen met een gevarieerd programma, heb ik een aantal belangrijke onderdelen nog niet voldoende kunnen behandelen. Zoals: hoe de bijenvolken te behandelen bij ziektes met name de varroa-mijten, wat te doen in het geval van spuutschades (insecticide), natuurlijke vijanden enz. Ook de activiteiten behorend bij het seizoen, met name in het regenseizoen zijn m.i. onvoldoende aan bod gekomen. Ondanks intensieve inventarisaties met de cursisten en professionele imkers, hadden wij nog geen gedetailleerde drachtkalenders kunnen opstellen. Zoals eerder aangegeven, is er sprake van het ontbreken van een soort natuur-infrastructuur, van een algemene biologie-kennis waardoor de overdracht van de kennis over bijenhouden niet optimaal kon zijn. Deze problemen kunnen wij m.i. alleen oplossen door geduldig meer imkerscursussen te blijven organiseren waarbij ik steeds nieuwe aspecten van het bijenhouden zal toelichten.

Imker Hung Nguyen

